

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**
Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Кафедра української літератури

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**«ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОЇ ПРОЗИ
II ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ»**

Студентки 2 курсу групи МУУ
Освітньої програми Середня освіта.
Українська мова і література
Спеціальності 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)
Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
Ступеня вищої освіти магістра
Дерещук Вікторії Вікторівна

Науковий керівник: **Віннічук А. П.**,
кандидат філологічних наук, доцент

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ I. ЖІНОЧА ПРОЗА II ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ В ЛІТЕРАТУРНОМУ КОНТЕКСТІ ДОБИ.....	6
1.1 Основні аспекти формування жіночого прозописьма	6
1.2 Дослідження феномену жіночої творчості у вітчизняному літературознавстві.....	20
РОЗДІЛ II. ХУДОЖНІ ОЗНАКИ ЖІНОЧОЇ ПРОЗИ II ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ: ПРОБЛЕМАТИКА ГЕНДЕРНОГО ХАРАКТЕРУ.....	33
РОЗДІЛ III. СИСТЕМА ХУДОЖНІХ ОБРАЗІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ЖІНОЧІЙ ПРОЗИ II ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ.....	51
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Художні особливості жіночої прози обумовлені характером особистості жінки в українській прозі II половини ХХ століття, так і потребою вивчення цього літературного явища, художнього вираження, аналізу образів головних героїнь, висвітлення нового типу жінки у жіночому письмі, що в українському літературознавстві на сьогодні ще вивчене не достатньо.

Вагомий внесок у розробку теоретичних засад названої проблеми зробили: В. Агеева, М. Богачевська-Хом'як, Р. Брайдотті, Н. Вихрист, В. Вулф, Т. Гундорова, Н. Зборовська, Д. Лихачов, М. Ткачук, Ф. Федорів, С. Філоненко та інші.

Лише у II половині ХХ століття письменницями створювався образ жінки, який став новітнім. У художньому творі ця концепція, значно вирізняється від чоловічої, адже їхнє письмо є виявом сентименталізму, створенням нового образу сильної, незалежної особистості, яка є вольовою та мужньою, і здатна пройти будь які перешкоди на своєму шляху. Відповідно і художні особливості у жіночому письмі зазнали новітнього вираження. Тому звернення до проблем художніх особливостей жіночої прози II половини ХХ століття, що є сьогодні малодослідженими, засвідчує актуальність обраної теми.

Мета полягає у дослідженні художніх особливостей жіночого письма II половини ХХ століття.

Відповідно до мети було поставлено такі **завдання**:

- розкрити ключові поняття дослідження: «жіноча проза», «жіноче письмо»;
- виявити сутність поняття концепція «жіночого письма»;
- ознайомитися з тлумаченнями цього поняття літературознавцями;
- дослідити ідейно-тематичні особливості жіночої прози;
- охарактеризувати образну систему творів;

- охарактеризувати художні особливості жіночої прози;
- узагальнити результати дослідження.

Об'єктом дослідження є прозові твори: Г. Гордасевич «Любе дзеркальце, скажи...»; О. Забужко «Інопланетянка», «Казка про калинову сопілку», «Польові дослідження з українського сексу», «Сестро, сестро»; С. Йовенко «Жінка у зоні», «Юлія», Г. Пагутяк «Душа метелика», «Потрапити в сад»; С. Майданської «Землетрус».

Предметом дослідження є художні особливості «жіночого письма» II половини XX століття.

Теоретико-методологічну основу роботи становлять праці вітчизняних літературознавців: В. Агеєва, А. Бондаренко, Н. Зборовська, Ю. Кушнерюк, С. Філоненко.

Основні методи дослідження: теоретичний аналіз, критичний аналіз (дослідження проблеми при визначенні поняття «жіноча проза»); теоретичний синтез (узагальнення теоретичних відомостей про «жіноче письмо» та його висвітлення у художньому творі); описовий метод, концептуально-стильовий метод, системний та порівняльний аналізи;

Практичне значення магістерської роботи полягає в тому, що результати проведеного дослідження сприятимуть подальшій розробці окреслених проблем, можуть бути використані в процесі поглибленого вивчення художніх особливостей жіночої прози II половини XX століття.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовано у виступах на конференціях різних рівнів: II Всеукраїнська студентська заочна наукова конференція «Функціонування мовних одиниць у художньому та мас-медійному дискурсах» (м. Київ, 2 квітня 2020 р.); II Регіональна студентська науково-практична конференція «Українська дитяча література: здобутки й перспективи розвитку» (м. Вінниця, 2 квітня 2020 р.); V Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми сучасної мовної на літературної освіти в середніх навчальних

зкладах» (м. Вінниця, 14 травня 2020 р.); III Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід» (м. Суми, 14-15 травня 2020 р.).

Публікації: За результатами кваліфікаційної роботи, опубліковано 1 одноосібну статтю:

Дерещук В. Психологізм новели «Не плачте за мною ніколи...» Марії Матіос / Філологічні студії: збірник наукових праць студентів і магістрантів факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського; відп. Ред. І. В. Гороф'янюк. Вінниця: ТОВ «Твори», 2020. Вип. 18., С. 155–159.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, III розділів, висновків, списку використаної літератури, що нараховує 80 позицій. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок, із них основного тексту – 70 сторінок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму: Монографія. Київ: Факт, 2003. 320 с.
2. Агеєва В. Жінка-авторка як інопланетянка // Жінка як текст: Емма Андіївська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: фрагменти творчості і контексти / Упоряд. Л. Таран. Київ: Факт, 2002. С. 199–205.
3. Агеєва В. Казка про нежіночий простір // Література плюс. 2000. №1. С. 4–5.
4. Агеєва В. Філософія жіночого існування // Бовуар Сімона де. Друга стаття / Перекл. з французької Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко: В 2 т. Київ: Основи, 1994. Т.1. С. 5–21.
5. Веселовський А. История или теория романа? / А. Веселовський // Из истории романа и повести. Вип. 1. СПб., 1886. С. 3–29.
6. Барабаш С. Поняття «жанр» як теоретична категорія та чинник художньої специфіки творчості М. Козоріса / С. Барабаш // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки. Вип. 11. 2019. С. 42–46.
7. Бедзір Н. Жіноча тема в українській, словацькій та російській постмодерністичній прозі / Н. Бедзір // Studia Slavica: Словацька філологія в Україні: зб. наук. ст. / редкол.: С. Пахомова (гол. ред.), Я. Джоганик (відп. ред.), В. Шульгач, В. Статєєва, Я. Сабол, М. Штець, М. Ільницький, Н. Бедзір, Г. Сиваченко, В. Моторний, Ю. Юсип-Якимович, Т. Ліхтей, Л. Буднікова, О. Мадяр. Ужгород: Вид-во О. Гаркуші, 2014. Вип.15. С. 145–152.
8. Бодрийяр Жан. Тело, или Кладбище знаков // Символический обмен и смерть. Москва: «Добросвет», 2000. С.191–228.
9. Бондаренко А. Українська еліта: патогенез самотності // Слово і час. 1998. №11. С. 42–45.

10. Бондар-Терещенко І. Канонічна Кононенко / І. Бондар-Терещенко // Україна молода. 2012. С. 12.
11. Вулф В. Власний простір. Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. 112 с.
12. Голобородько Я. Перебувати над реальністю. Несучасна температура духу Галини Пагутяк / Ярослав Голобородько // Українська мова та література. 2009. № 44. С. 4–5.
13. Грабович Г. Тексти і маски / Григорій Грабович. Київ. Критика, 2005. 312 с.
14. Гордасевич Г. Любе дзеркальце, скажи... Словесний автопортрет // Кур'єр Кривбасу. 1998. №108. С. 3–21.
15. Гундорова Т. Жінка і Дзеркало // Незалежний культурологічний часопис. 2000. №17. С. 87–94.
16. Гундорова Т. Література і письмо, або Місце нового в українській літературі // Світовид. 1997. №3 (28). С. 11–113.
17. Гундорова Т. Постколоніальний роман генераційної травми та постколоніальне читання на Сході Європи // Україна модерна, 2015 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uamoderna.com/md/hundorova-postkolonial-novel-generational-trauma>
18. Жулинский Н. Человек в литературе. Общественные ценности и проблемы художественного характера / Н. Жулинский. Київ : Наукова думка, 1981. 104 с.
19. Забужко О. «Гріхів нам досить!»: Інтерв'ю // Молодь України. 1995. №124. С. 1–3.
20. Забужко О. Інопланетянка: Нефантастична повість // Сучасність. 1992. №8. С. 7–39.
21. Забужко О. Казка про калинову сопілку. Київ: Факт, 2000. 84 с.
22. Забужко О. Польові дослідження з українського сексу. Вид. 3-є, стереотипне. Київ: Факт, 2000. 116 с.

23. Забужко О. Сестро, сестро: Повісті та оповідання. Київ: Факт. 2003. 240 с.
24. Завьялова М. Это и есть гендерное литературоведение. Современная женская литература: поиски традиций и новых языков // *Ex libris НГ*. 2000. 21 сентября. С. 8–9.
25. Зарівна Т. Каміння, що росте крізь нас: Роман // *Березіль*. 1999. № 9-10. С. 14–116.
26. Зарівна Т. Солом'яний вирій: Роман // *Березіль*. 2001. № 5–6. С. 49–134.
27. Зборовська Н. Архетип Сатани в українському модернізмі кінця ХХ століття (за повістю О. Забужко «Казка про калинову сопілку» та романом О. Уляненка «Дофін Сатани») // *Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство: Зб. наукових праць Рівненського гуманітарного університету*. Вип. 13. Рівне: РДГУ, 2004. С. 54–61.
28. Зборовська Н. Жіноча сповідь на тлі чоловічого герметизму // *Слово і час*. 1996. № 8–9. С. 59–66.
29. Зборовська Н. Реальність суб'єктивності та абсолют тексту // *Слово і час*. 1996. №11–12. С. 3–39.
30. Зборовська Н. Психологія і літературознавство: Посібник. Київ: Академвидав, 2003. 392 с.
31. Йовенко С. Жінка у зоні: Повість // *Вітчизна*. 1996. № 3–4. С. 5–68.
32. Йовенко С. Юлія // *Вітчизна*. 1992. №11. С. 51–74.
33. Кульбабська Ю. Спроба психоаналітичного підходу до інтерпретації прози Оксани Забужко // *Мандрівець*. 2005. № 6. С. 35–41.
34. Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: монографія. Київ: Видав.-поліграф. центр «Київський університет», 2012. 191 с.

35. Карабльова О. Художні версії проблеми самотності у сучасній жіночій прозі: Дис. канд. філол. н.: 10.01.01 / Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка. Київ, 2004. 187 с.
36. Косинська Ю. Оксана Забужко : Без інтелектуального хребта будемо бабратися в тому самому болоті [Текст] / Ю. Косинська // Україна молода. 2009. 4 верес. С. 18–19.
37. Кошарська Г. Ще один підхід до поезії Ліни Костенко // Слово і час. 1996. № 8–9. С. 49–52.
38. Крупка М. Гендерний дискурс у сучасній українській літературі / М. Крупка // Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство. Зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. ІХ. Рівне : РДГУ, 2000. С. 145–151.
39. Кушнерюк Ю. Феномен любові в художній парадигмі сучасної української жіночої прози / Ю. Кушнерюк // Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. Наук. Пр./редкол. : А. В. Козлов. Київ, 2004. Вип. 18, ч. 2: Питання менталітету в українській літературі. 573 с.
40. Краснобаєва О. Гендерна парадигма сучасної української та російської жіночої прози // Філологічні науки. 2013. №13. С. 59–65.
41. Літературознавчий словник-довідник . 2-ге вид., випр., допов. Київ: Академія, 2007. 751 с. (Nota bene).
42. Литературный энциклопедический словарь / Под общ. ред. В. М. Кожевникова, П.А.Николаева. Москва: Советская энциклопедия, 1987. 752 с.
43. Липа А. Концепція людини та дійсності у творчості Галини Пагутяк : кваліфікаційна робота студентки факультету української філології групи УАФ-м-17 / А. О. Липа; науковий керівник – доцент, кандидат філологічних наук Н. Г. Мельник. Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 59 с.
44. Майданська С. Землетрус // Майданська С. Діти Ніоби. Київ: Родовід, 1998. С. 6 – 191.

45. Моклиця М. Вступ до літературознавства : посіб. для студ. філол. факульт. Луцьк, 2011. 467 с.
46. Мерчант К. Смерть природы. Женщина, экология и научная революция // Введение в гендерные исследования. Ч. II: Хрестоматия / Под ред. С. В. Жеребкина. Харьков: ХЦГИ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001. С. 759–774.
47. Павличко С. Фемінізм / Передм. В. Агєвої. Київ: Основи, 2002. 322 с.
48. Павличко С. Чи можливий в Україні фемінізм? // Art line. 1998. №3. С. 62–64.
49. Пагутяк Г. Душа метелика / Сучасна українська література кінця ХХ ст. – ХХІ ст. Київ : Школа, 2006. С. 293–299.
50. Пагутяк Г. Потрапити в сад / Сучасна українська література кінця ХХ ст. – ХХІ ст. Київ: Школа, 2006. С. 289–293.
51. Пагутяк Г. Потонулі в снігах: новели, оповідання та есеї / Галина Пагутяк Львів : ЛА «Піраміда», 2010. 184 с.
52. Панченко В. Тягар «двох крил» або ж аспекти «жіночої» прози // Жовтень. 1987. №4. С. 103–113.
53. Попова И. Феномен современной «женской прозы» / И. Попова, Е. Любезная. Вестник ТГТУ. 2008. том 14. № 4. С. 102–104.
54. Рижкова Г. Жанрова природа прозопису Оксани Забужко // Українська література в загальноосвітній школі. 2008. №3. С. 28–32.
55. Сиксу Х. Хохот Медузы // Введение в гендерные исследования. – Часть 2: Хрестоматия. Харьков-СПб.: Алетейя, 2001. С. 799–821
56. Скуратівський В. Нельотна погода. Замість передмови та замість монографії // Забужко О. Сестро, сестро: Повісті та оповідання. Київ: Факт. 2003. С. 5–19.
57. Таран Л. Жіночий простір: витворення цілісності («Інопланетянка» Оксани Забужко) // Березіль. 2005. №12. С. 165–176.

58. Тарнашинська Л. Ненароджена Марта: Новела // Літературна Україна. 1991. № 17 (25 квітня). С. 8.
59. Томчук Л. «Феномен жіночого письменства в українській літературі кінця XIX та початку XX століть», [Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1402547.
60. Тебешевська-Качак Т.: Автобіографізм як принцип нарації та характеротворення у прозі Оксани Завужко // Слово і час. 2004. №2.
61. Теория и история феминизма / Под ред. И. А. Жеребкиной. Харьков: Харьковский Центр Гендерных Исследований, Ф-Пресс, 1996. 387 с.
62. Трош-Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства : монографія. Львів : ПАІС, 2005. 368 с.
63. Українка Леся. Зібрання творів: У 12 т. К.: Наукова думка, 1975-1979. Т.6. Драматичні твори (1911–1913). Переклади драматичних творів / За ред. Б. А. Деркача. 1977. 352 с.
64. Усманова А. Беззащитная Венера. Размышления о феминистской критике истории и теории искусства // Arche. 1999. №3. С. 45–48.
65. Улюра Г. Проблема феміністського тексту і письменницького іміджу жінки-авторки в сучасних українській та російській літературах // Сучасність. 2005. № 7–8. С. 115–127.
66. Філоненко С. Концепція особистості жінки в українській жіночій прозі 90-х років XX століття (феміністичний аспект) [Текст] : дис... канд. філол. наук : 10. 01. 01. / С. Філоненко. Дніпропетровськ, 2003. 230 с.
67. Філоненко С. Тип мислячої жінки в українській жіночій прозі 90-х років XX століття / С. Філоненко // Вісник Луганського національного педагогічного університету ім. Тараса Шевченка / О. Галич. Луганськ : ЛДПУ, 2006. № 15 (110). С. 123–136.

68. Харчук Р. Покоління постепокси // Дивослово. 1998. №1. С. 1–9.
69. Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період: Навч. посіб. Київ : ВЦ. «Академія», 2008. 248 с.
70. Христо В. Творчість Євгенії Кононенко в контексті сучасної української прози. / В. Христо // Філологічні науки. 2016. № 1. С. 315–318.
71. Яровий О. Маніфест «жіночого шовінізму» чи Сізіфова сповідь жінки? (про роман Оксани Забужко «Польові дослідження з українського сексу») // Вежа. 1996. № 4–5. С. 190–195.
72. Eriksson Helena. Husbands, Lovers and Dreamlovers: Masculinity and Female Desire in Women`s Novels of the 1970-ies. Uppsala, 1997. 143 p.
73. Smith P. Language, the sexes and society / P. Smith.–Basil : Longman, 1985. 432 p.
74. <http://uamoderna.com/md/hundorova-postkolonial-novel-generational-trauma>
75. https://m.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1236188329865015&id=337312533085937
76. <http://litakcent.com/2008/05/19/ya-z-tyh-lyudey-yakym-bilshe-podobayetsya-vyhodyty-cherez-vikno/>
77. <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3534>
78. <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
79. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2011/11TLVULK.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
80. <https://zounb.zp.ua/fenomen-zhinochoyi-prozy>